

Statenbrief

Aan Provinciale Staten

Onderwerp	Tussenevaluatie project Plattelandscoaches en stand van zaken landelijke regeling Sociaal Economische Begeleiding (SEB)
Datum	21-01-2025
Documentnummer	UTSP-1010685761-18032
Van	Nicole Lemlijn
Telefoonnummer	06 10881164
E-mailadres	nicole.lemlijn@provincie-utrecht.nl
Domein/opgave	LLO
Team	NEL
Portefeuillehouder	Sterk
Bijlage	Tussenevaluatie 4 jaar Plattelandscoaches

Geachte leden van Provinciale Staten,

Samenvatting

De provincie Utrecht biedt sinds 2020 plattelandscoaches aan agrarische ondernemers en erfeigenaren aan om hen te helpen met toekomstgerichte keuzes. Het project loopt tot mei 2026. Aanmelden voor deelname is mogelijk tot najaar 2025.

Tot en met november 2024 hebben 565 deelnemers gebruik gemaakt van dit aanbod. Uit de tussentijdse evaluatie blijkt dat de waardering voor de Utrechtse coaches hoog is. Zij krijgen een 8,6; 91% van de deelnemers beveelt de plattelandscoaches aan bij collega-ondernemers. Ook buiten de provincie is veel belangstelling voor de Utrechtse aanpak.

De plattelandscoaches zijn een succes. Ze zorgen voor beweging in de agrarische sector, leveren belangrijke signalen op voor beleid en dragen bij aan provinciale doelen, zoals het borgen van een vitaal landelijk gebied en een duurzame en toekomstbestendige landbouw waarin ook aandacht is voor lokale afzet en natuurherstel. Het aanbieden van onafhankelijke en vraaggerichte coaches straalt op een positieve manier op de provincie af en draagt bij tot het herstel van vertrouwen.

In november 2022 kondigde toenmalig minister Adema aan ook op landelijk niveau sociaaleconomische begeleiding (SEB) te willen aanbieden aan agrarische ondernemers. De provincie Utrecht heeft actief bijgedragen aan de ontwikkeling hiervan door haar kennis en ervaring beschikbaar te stellen. Uiteindelijk heeft het Rijk gekozen voor een opzet die gebaseerd is op het ontwikkelen van regionale knooppunten door en voor boeren, waarbij de overheid op grotere afstand komt te staan. Om diverse redenen heeft het landelijke

programma een flinke vertraging opgelopen. Dit heeft ertoe geleid dat de eerste pilot pas eind 2024 van start kon gaan; begin 2025 volgen 6 andere pilots. Helderheid over de effectiviteit en kwaliteit van het aanbod laat nog enige tijd op zich wachten. Er is nog geen garantie op structurele financiering.

Inleiding

Provincie Utrecht biedt sinds december 2020 Plattelandscoaches aan om agrarische ondernemers en erfeigenaren te ondersteunen bij het maken van toekomstgerichte keuzes. Hiervoor hebben Provinciale Staten 3,2 miljoen euro beschikbaar gesteld. Op 30 april 2023 eindigde de oorspronkelijke looptijd van het project. Vanwege de hoge waardering voor het project en de grote opgaven die op de sector afkomen, hebben uw Staten op 29 juni 2022 besloten om het project voort te zetten tot mei 2026 en hiervoor het resterende budget van 1,6 miljoen euro beschikbaar te stellen.

Daarnaast hebben uw Staten middels motie 55 verzocht om het project Plattelandscoaches om te zetten tot een permanente regeling. Kort daarna kondigde toenmalig minister Adema aan ook landelijk sociaaleconomische begeleiding aan agrarische ondernemers te willen aanbieden. Uw Staten hebben vervolgens besloten de motie aan te houden tot er meer zicht is op de effectiviteit en kwaliteit van het landelijke aanbod. We hebben toegezegd om u in het eerste kwartaal van 2025 te informeren over de verdere ontwikkelingen in het landelijke aanbod en u op de hoogte te houden van de Utrechtse resultaten.

Toelichting

Stand van zaken inzet plattelandscoaches (voor een uitgebreide toelichting zie de bijgevoegde tussenevaluatie)

In de periode november 2020 t/m november 2024 hebben 565 deelnemers gebruik gemaakt van een plattelandscoach. (Ter vergelijking: De provincie Utrecht telde in 2022 in totaal 2.256 agrarische bedrijven (bron CBS).)

Uit de tussentijdse evaluatie blijkt dat de vraagstukken die tijdens een coachtraject centraal staan, zeer divers zijn. Op pagina 10 en 11 wordt uitgebreid ingegaan op de besproken onderwerpen. Hoewel de vraag van de ondernemer leidend is, blijkt dat veel coachtrajecten direct of indirect een positieve bijdrage leveren aan de realisatie van de doelen in het Utrechts Programma Landelijk Gebied (UPLG).

Het 'meest gevraagde thema' gaat over 'scenario's onderzoeken voor de toekomst'. Bij dit thema wordt gezocht naar een toekomstperspectief dat past bij de ondernemer, maar ook aansluit bij de landelijke opgaven en regionale uitdagingen. De coach kijkt samen met de ondernemer en het gezin wat haalbaar is en past bij hun wensen, de omgeving en maatschappelijke doelen. Zo ontstaat een toekomstbestendig plan. Maar ook gesprekken rondom een bedrijfsoverdracht leiden regelmatig tot plannen voor een duurzame en natuurinclusieve bedrijfsvoering, omdat de nieuwe generatie een ander perspectief ziet dan de huidige generatie.

Naar aanleiding van de coachtrajecten ontvangt de provincie bovendien waardevolle informatie over kansen en knelpunten in beleid of regelgeving. Deze signalen zijn gedeeld in de organisatie en hebben geleid tot aanpassing (bijvoorbeeld bij de subsidieregeling voor de opwek van energie) of tot het verkennen van mogelijkheden voor een brede plattelandsbestemming of de verruiming van mogelijkheden van nevenactiviteiten. Ook zijn de signalen de basis geweest voor de intensivering van de afstemming met gemeenten.

Ondernemers geven aan dat de plattelandscoaches (naast de Vraagbaak Landbouw) bijdragen aan het herstel van vertrouwen in de provinciale overheid. In de bijgevoegde tussenevaluatie is meer te lezen over de resultaten die met het project Plattelandscoaches behaald zijn.

Stand van zaken landelijk aanbod Sociaal Economische Begeleiding

Het landelijk aanbod van Sociaal Economische Begeleiding aan agrarische ondernemers is gebaseerd op het uitgangspunt: van en voor boeren. De begeleiding vindt plaats vanuit regionale knooppunten, opgezet door boerenorganisaties. Overheden staan op afstand en kunnen geen initiatieven indienen tot het opzetten van een knooppunt. Na de bekendmaking door minister Adema in 2022 is er vertraging opgetreden in de verdere ontwikkeling en implementatie van het landelijke aanbod Sociaal Economische Begeleiding. Dit heeft ertoe geleid dat pas eind 2024 een eerste pilot in Noord-Brabant daadwerkelijk van start kon gaan. Bij de opzet van de Brabantse pilot zijn we regelmatig bevraagd over hoe wij een en ander georganiseerd hebben. In hun opzet en organisatie is het Utrechtse model 'Plattelandscoaches' dan ook goed terug te zien. Naast Noord-Brabant hebben 6 andere gebieden een beschikking ontvangen om als pilot te starten, namelijk Noord-Holland/Utrecht-West, Overijssel, Friesland, Groningen, Drenthe en Limburg.

Voor het knooppunt Noord-Holland/Utrecht-West is LTO-Noord de penvoerder. Het collectief Rijn, Vecht en Venen in Utrecht West is betrokken bij het initiatief, maar stelt zich vooralsnog terughoudend op. Dit omdat zij tevreden zijn met de Utrechtse plattelandscoaches. In Utrecht Oost is er nog geen initiatief genomen voor het opzetten van een knooppunt.

Met LTO Noord is afgesproken om periodiek overleg te voeren over de ontwikkeling en resultaten van de pilot en een goede afstemming met het Utrechtse aanbod te borgen. Ook is de intentie uitgesproken om toe te werken naar een warme overdracht zodra dit van toepassing is. Om ook op landelijk niveau zicht te houden op de voortgang en structurele borging van het aanbod, onderhoudt de provincie op ambtelijk niveau regelmatig contact met het ministerie van LNV.

Al met al zit het landelijk programma nog in een pilotfase, zonder garantie op structurele middelen. Een dekkend aanbod en helderheid over de effectiviteit en kwaliteit van het aanbod laat op zich wachten.

Plattelandscoaches tot mei 2026 beschikbaar (intake tot najaar 2025)

Vooralsnog blijft de provincie tot mei 2026 inzetten op de waardevolle ondersteuning van de Utrechtse agrarische ondernemers door Plattelandscoaches. Vanwege de looptijd van trajecten is aanmelding van nieuwe deelnemers tot najaar 2025 mogelijk. Afhankelijk van de rijksontwikkelingen, zullen we mogelijk gaan verlengen.

Voorzitter,
mr. J.H. Oosters

Secretaris,
mr. drs. A.G. Knol-van Leeuwen